

**Установа адукацыі
«Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны»**

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце

УА «ГДУ імя Ф. Скарыны»

_____ І.В. Семчанка

(подпіс)

(дата зацвярджэння)

Рэгістрацыйны № УД-_____ р.

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА

**Вучэбная праграма
для слухачоў падрыхтоўчага аддзялення
спецыяльнасці “Беларуская філалогія”**

Факультэт	давузаўскай падрыхтоўкі і навучання замежных студэнтаў	
Кафедра	давузаўскай падрыхтоўкі і прафарыентацыі	
Курс	падрыхтоўчае аддзяленне	
Семестр	1-2	
Лекцыі	144 гадзіны	Залік 1-2 семестры
Практычныя заняткі	204 гадзіны	
Усяго аўдытор- ных гадзін па дысцыпліне	348 гадзін	
Усяго гадзін па дысцыпліне	348 гадзін	Форма атрымання адукацыі дзённая

Склаў В.І. Яцухна,
канд. філал. навук, дацэнт

Вучэбная праграма складзена на аснове Праграмы уступных іспытаў для паступаючых у вышэйшыя навучальныя ўстановы, зацверджанай загадам № 1193 Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 15.12.2009 г.

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці рабочага варыянта на пасяджэнні кафедры давузаўскай падрыхтоўкі і прафарыентацыі

_____ 2010 г., пратакол № _____

Загадчык кафедры

дацэнт _____ В.І. Яцухна

Адобрана і рэкамендавана да зацвярджэння
Метадычным саветам факультэта давузаўскай падрыхтоўкі і навучання замежных студэнтаў

_____ 2010 г., пратакол № _____

Старшыня савета,

дацэнт _____ Т.В. Аўдоніна

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Галоўнай мэтай дысцыпліны “Беларуская літаратура” з’яўляецца замацаванне, сістэматызацыя і паглыбленне ведаў па беларускай літаратуры, атрыманых падчас навучання ў сярэдняй школе, дзеля паспяховай здачы ўступных іспытаў па гэтаму прадмету.

Пры ўмове паспяховага засваення курса выпускнік падрыхтоўчага аддзялення (абітурыент) павінен:

ведаць:

- асноўныя этапы і заканамернасці развіцця беларускай літаратуры (ад старажытных часоў да сучаснасці);

- сутнасць і характэрныя асаблівасці асноўных літаратурных эпох і напрамкаў (барока, класіцызм, Асветніцтва, сентыменталізм, рамантызм, рэалізм), родаў і жанраў літаратуры;

- найбольш важныя звесткі пра жыццёвы і творчы шлях пісьменнікаў, творчасць якіх вывучаецца манаграфічна; змест, праблематыку, сістэму вобразаў, сюжэтна-кампазіцыйныя асаблівасці твораў, якія ў агульна-адукацыйных установах вывучаліся тэкстуальна, іх канкрэтна-гістарычнае, нацыянальнае і агульначалавечае значэнне;

- неабходны мінімум звестак па тэорыі літаратуры, патрэбных для аналізу і ацэнкі мастацкіх твораў (змест і форма; сюжэт, кампазіцыя; тэматыка, праблематыка, пафас твора); адметнасці паэзіі і прозы як асноўных відаў (тыпаў) літаратурнай творчасці; асноўныя паняцці вершаскладання (рытм, рыфма, страфа, вершаваны памер).

умець:

- даваць ідэйна-эстэтычную ацэнку прачытаным творам і абгрунтоўваць яе;

- выяўляць характэрныя родавыя і жанравыя, стылявыя асаблівасці вывучаных твораў;

- аналізаваць сюжэтна-кампазіцыйныя асаблівасці вывучаных твораў, характарызаваць герояў эпічных і драматычных твораў, а таксама вызначаць важнейшыя адметнасці лірычных герояў тых твораў, якія вывучаліся тэкстуальна;

- выяўляць асноўныя адметнасці творчай індывідуальнасці і стылю пісьменніка;

- суадносіць канкрэтныя з’явы нацыянальнай літаратуры з асноўнымі эпохамі і напрамкамі сусветнага літаратурнага працэсу;

- перадаваць блізка да тэксту або цытаваць урывкі з твораў, якія прапанаваны школьнай праграмай для завучвання на памяць.

Агульная колькасць гадзін па дысцыпліне 348; аўдыторных гадзін 348, з іх лекцыйных 144, практычных 204. Форма справаздачнасці – вусныя залікі ў канцы семестраў.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

УВОДЗІНЫ

Беларуская літаратура як вельмі важная галіна культуры і мастацтва беларускага народа, адна з форм яго нацыянальнай самасвядомасці.

Перыядызацыя гісторыі беларускай літаратуры, некаторыя яе асаблівасці.

РАЗДЗЕЛ 1 Старажытная беларуская літаратура

Тэма 1.1 Літаратура часоў Кіеўскай Русі

Агульная характарыстыка літаратуры часоў Кіеўскай Русі (асноўныя жанры арыгінальнай літаратуры; найбольш значныя і вядомыя аўтары).

Кірыла Тураўскі. Звесткі аб жыцці. Асноўныя творы К. Тураўскага. Высокае паэтычнае майстэрства Кірылы Тураўскага. Увекавечванне памяці К. Тураўскага на Гомельшчыне.

Ефрасіння Полацкая. Біяграфічныя звесткі. Дзейнасць у пашырэнні асветы і кніжнай культуры. Асоба асветніцы ў творы «Жыццё Ефрасінні Полацкай». Вобраз Еўфрасінні ў творах сучасных беларускіх пісьменнікаў. Ефрасіння Полацкая і Гомельшчына.

«Аповесць мінулых гадоў» як твор літаратуры Кіеўскай Русі, у якім увасобіліся падзеі і факты беларускай гісторыі.

«Слова пра паход Ігараў» — галоўны паэтычны помнік канца XII ст. Мастацка-эстэтычны аналіз твора. Праблема аўтарства і аўтэнтычнасці твора ў сучаснай навуцы. Пераклады «Слова...» на сучасную беларускую мову.

Тэма 1.2 Літаратура XIV — XV стст.

Агульныя асаблівасці развіцця літаратуры ў XIV—XV стст. (дадзены этап як час станаўлення уласнабеларускай старажытнай літаратуры; граматы, лісты, дагаворы і іншыя творы службовага прызначэння як першыя помнікі ўласнабеларускага пісьменства і літаратуры).

Аратарская проза (Р. Цамблак).

Паломніцка-падарожная проза («Хаджэнне ў Царград і Іерусалім Ігната Смалянкіна»).

Агульнадзяржаўнае летапісанне («Летапісец вялікіх князёў літоўскіх», Беларуска-літоўскі летапіс 1446 г., «Хроніка Вялікага княства Літоўскага і Жамойцкага», «Хроніка Быхаўца»), яго змест і скіраванасць, месца і значэнне ў сацыяльна-палітычным і культурным жыцці тагачаснага грамадства. Выкарыстанне летапіснага матэрыялу ў творах сучаснай літаратуры.

Тэма 1.3 Літаратура эпохі Адраджэння (першая палова XVI стст.)

Агульныя асаблівасці развіцця літаратуры ў першай палове XVI ст.

Францыск Скарына як самы буйны прадстаўнік беларускага Рэнесансу. Біяграфічныя звесткі. Агляд дзейнасці Скарыны. Арыгінальная творчасць Скарыны (прадмовы і пасляслоўі да свяшчэнных кніг). Скарына як пачынальнік беларускага вершаскладання. Агульнаславянскае і еўрапейскае значэнне дзейнасці Скарыны. Беларуская літаратурная скарыніна.

Мікола Гусоўскі — выдатны паэт-лацініст эпохі Адраджэння. Жыццёвы шлях. Агульны агляд творчасці. «Песня пра зубра» (гісторыя напісання, агульны змест, структура твора, асаблівасці праблематыкі і пафасу, вобразы-сімвалы).

Тэма 1.4 Літаратура эпохі Рэфармацыі і Контррэфармацыі (другая палова XVI -- першая палова XVII стст.)

Агульная характарыстыка развіцця літаратуры ў другой палове XVI -- першай палове XVII стст., яе асноўныя прадстаўнікі і іх творы.

Сымон Будны. Кароткія біяграфічныя звесткі. Грамадска-культурная і літаратурная дзейнасць. «Катэхізіс» С. Буднага, яго месца ў гісторыі айчынай і еўрапейскай грамадскай думкі, філасофіі і публіцыстыкі.

Васіль Цяпінскі як паслядоўнік скарынаўскіх пачынанняў. Перакладчыцкая і выдавецкая дзейнасць В. Цяпінскага. Патрыятычная паэзія В. Цяпінскага (Прадмова да «Евангелля»).

Мялецій Смярыцкі. Агульныя звесткі аб жыцці і дзейнасці. «Трэнас» Смярыцкага як адзін з самых пранікнёных і высокамастацкіх твораў антыуніяцкага характару. М. Смярыцкі — аўтар адной з першых усходнеславянскіх граматык.

Афанасій Філіповіч. Кароткія біяграфічныя звесткі. «Дыярыгуш» А. Філіповіча, яго праблематыка.

Развіццё паэзіі ў літаратуры другой паловы XVI -- першай паловы XVII стст. Панегірычная паэзія, яе жанры і прадстаўнікі. Іншыя жанры паэзіі дадзенага часу (духоўныя вершы, элегіі і г. д.). Андрэй Рымша як самы значны прадстаўнік беларускай панегірычнай паэзіі (яго жыццёпіс, аналіз творчай спадчыны).

Першыя крокі беларускай прозы ў канцы XVI — XVII стст. Аналіз твораў «Прамова Мялешкі» і «Ліст да Абуховіча».

Тэма 1.5 Літаратура другой паловы XVII — XVIII стст.

Агульная характарыстыка развіцця літаратуры ў другой палове XVII — XVIII стст., яе асноўныя прадстаўнікі, іх творы.

Паэзія ў літаратуры 2-й паловы XVII–XVIII стст., яе найбольш значныя прадстаўнікі. Аналіз шэрагу твораў ананімнай песенна-інтымнай лірыкі.

Сімяон Полацкі. Біяграфічныя звесткі. Галоўныя тэмы і матывы паэзіі С. Полацкага. Драматургія С. Полацкага, яе роля ў станаўленні рускай прафесійнай драматургіі. Значэнне дзейнасці С. Полацкага для усходнеславянскай культуры.

Проза ў літаратуры 2-й паловы XVII – XVIII стст. (ананімныя творы «Казанне руске», «Грамата, пісаная да святога Пятра», «Прамова русіна»).

Драматургія ў літаратуры 2-й паловы XVII – XVIII стст. (спецыфіка яе развіцця ў азначаны перыяд; аналіз беларускамоўных інтэрмедый «Літаратар, селянін, Самахвальскі», «Селянін у касцёле», «Селянін на споведзі», твораў батлейкавай драматургіі «Мацей і доктар», «Франт і паненка», «Чорт і баба». Кароткае знаёмства з драматургічнай дзейнасцю К. Марашэўскага і М. Цяцёрскага.

РАЗДЗЕЛ 2 Літаратура XIX стагоддзя

Тэма 2.1 Літаратура першай трэці XIX ст.

Агульная характарыстыка літаратуры першай трэці XIX ст.

«Энеіда навыварат» як адзін з першых буйных твораў гэтага перыяду, яе аналіз.

Паўлюк Багрым. Біяграфічныя звесткі. Аналіз верша «Зайграй, зайграй, хлопча малы...». Вобраз П. Багрыма ў творах беларускіх пісьменнікаў.

Тэма 2.2 Літаратура сярэдзіны XIX ст.

Агульная характарыстыка літаратуры сярэдзіны XIX ст.

Ананімныя вершы і гутаркі ў літаратуры XIX ст., іх асноўная праблематыка. Аналіз найбольш значных для гісторыі літаратуры гутарак.

Паэма «Тарас на Парнасе» як адзін з найбольш значных твораў беларускай літаратуры сяр. XIX ст., яе аналіз.

Польска-беларускія літаратары ў айчынным прыгожым пісьменстве XIX ст. Асноўныя звесткі з жыцця і дзейнасці Я. Баршчэўскага і Я. Чачота, кароткая характарыстыка іх творчасці.

Кастусь Каліноўскі. Жыццёвы шлях і рэвалюцыйна-асветніцкая дзейнасць. Публіцыстыка Каліноўскага ў «Мужыцкай праўдзе»: змест і форма выступленняў. «Пісьмо з-пад шыбеніцы» як палітычны запавет К. Каліноўскага. Вобраз Каліноўскага ў сучаснай беларускай літаратуры.

Тэма 2.3 В. Дунін-Марцінкевіч

Біяграфія пісьменніка. Светапогляд і адметнасці мастацкага почырку. Этапы творчасці.

Вершаваныя аповяданні і аповесці (агульны агляд). Месца і роля дадзеных твораў у творчасці пісьменніка і гісторыі беларускай літаратуры. Аналіз твора «Гапон».

Драматургія. Агульны агляд драматургічнай спадчыны. Аналіз камеды «Сялянка» («Ідылія») і «Пінская шляхта».

Месца і роля В. Дуніна-Марцінкевіча ў гісторыі беларускай літаратуры.

Тэма 2.4 Літаратура апошняй трэці XIX ст.

Агульная характарыстыка літаратуры апошняй трэці XIX ст. (асаблівасці развіцця, найбольш значныя прадстаўнікі, іх творы).

Янка Лучына. Біяграфічныя звесткі. Асветніцкая пазіцыя пісьменніка. Трагічныя акцэнтны ў светаўспрыманні паэта і яго герояў. Асноўныя тэмы, матывы і вобразы паэзіі Я. Лучыны. Лучына-перакладчык.

Адам Гурыновіч. Звесткі з біяграфіі. А. Гурыновіч як прадаўжальнік традыцый паэтычнай ліры Ф. Багушэвіча. Асноўныя тэмы, матывы, вобразы паэзіі. А. Гурыновіч як пачынальнік беларускай дзіцячай паэзіі. Элементы фальклорнай паэтыкі ў вершах. Пераклады з іншых літаратур.

Тэма 2.5 Ф. Багушэвіч

Францішак Багушэвіч. Біяграфія пісьменніка. Грамадзянскія і эстэтычныя погляды пісьменніка, клопат аб развіцці і захаванні роднай мовы, аб нацыянальным адраджэнні (прадмовы да зборнікаў «Дудка беларуская» і «Смык беларускі»).

Лірыка. Асноўныя тэмы, матывы, вобразы. Рэалізм Багушэвіча, наяўнасць у яго творчай манеры рамантычных тэндэнцый. Творчае выкарыстанне паэтам фальклорных традыцый.

Вершаваная аповесць «Кепска будзе!» — паэтычнае выяўленне ідэі фатальнасці лёсу простага чалавека ва ўмовах сацыяльнай несправядлівасці.

Проза. Агульны агляд празаічных здабыткаў Ф. Багушэвіча. Аналіз апавядання «Тралялёначка».

Значэнне творчасці Ф. Багушэвіча для адраджэння духоўнай культуры беларусаў. Працяг яго традыцый у беларускай паэзіі пачатку XX ст.

РАЗДЗЕЛ 3 Літаратура пачатку XX ст.

Тэма 3.1 Літаратура нашаніўскага перыяду і другой паловы 1910-х гг. (агульныя асаблівасці развіцця і функцыянавання)

Агульныя ўмовы і асаблівасці развіцця беларускай літаратуры, яе найбольш значныя з'явы і прадстаўнікі.

Паэзія першых двух дзесяцігоддзяў XX ст., найбольш характэрныя асаблівасці яе развіцця, самыя значныя творчыя індывідуальнасці, агульная характарыстыка іх здабыткаў.

Проза пачатку XX ст., шляхі яе развіцця, ідэйна-тэматычныя, жанравыя і стылёвыя асаблівасці, самыя яркія творчыя індывідуальнасці ў асяроддзі беларускіх празаікаў пачатку XX ст., агульная характарыстыка іх лепшых твораў.

Драматургія пачатку XX ст., яе дасягненні, сувязь з тэатральнай практыкай. Агляд і агульная характарыстыка драматургічных здабыткаў Я. Купалы, К. Каганца, Ф. Аляхновіча, Л. Родзевіча, М. Гарэцкага.

Тэма 3.2 Цётка

Біяграфія. Агульная характарыстыка творчасці, асаблівасці мастацкага почырку і стылю.

Паэзія Цёткі, яе асноўныя тэмы, матывы і вобразы. Рамантычна-сімвалічная вобразнасць вершаў, іншыя мастацка-эстэтычныя адметнасці. Тэма рэвалюцыі як адна з цэнтральных у паэзіі Цёткі.

Агульны агляд прозы Цёткі. Аналіз апавядання «Прысяга над крывавымі разорамі».

Цётка — асветніца, педагог, публіцыст.

Тэма 3.3 М. Багдановіч

Біяграфія. Агляд і агульная характарыстыка творчасці, асаблівасці мастацкага почырку і стылю.

Лірыка. Асноўныя тэмы, матывы і вобразы, адметнасць паэтычнага стылю (высокая культура верша, яго рытмічнае багацце, музычнасць і меладычнасць, сувязь з класічнай сусветнай спадчынай). Роля М. Багдановіча ва ўзбагачэнні жанравых формаў беларускай лірыкі. Жанры паэмы, вершаванага апавядання і баллады ў паэтычнай творчасці М. Багдановіча.

М. Багдановіч — перакладчык, прэзійскі, крытык і гісторык літаратуры, публіцыст.

Тэма 3.4 А. Гарун

Біяграфія. Агляд і агульная характарыстыка творчасці, асаблівасці мастацкага почырку і стылю.

Паэзія: асноўныя тэмы, матывы, вобразы.

Проза: агульны агляд, адзнакі аўтарскага стылю. Аналіз апавяданняў «Пан Шабуневіч» і «Свята».

Драматургія А.Гаруна: агульны агляд, асноўная скіраванасць тэматыкі і праблематыкі твораў, іх узроставае адрасацыя.

Тэма 3.5 М. Гарэцкі

Біяграфія. Агляд і агульная характарыстыка творчасці, асаблівасці мастацкага почырку і стылю.

Проза. М.Гарэцкі як адзін з пачынальнікаў новай беларускай прозы. Агляд прэзійскіх здабыткаў пісьменніка. Аналіз апавяданняў «Роднае карэнне», «Лірныя спевы», «Літоўскі хутарок».

Драматургія М.Гарэцкага. Агляд драматургічных здабыткаў пісьменніка. Шырыня праблемна-тэматычнага дыяпазону п'ес, своеасаблівасць іх жанравых формаў.

М.Гарэцкі -- літаратуразнаўца і крытык. Кніга «Гісторыя беларускае літаратуры», яе месца ў нацыянальнай літаратурнай навуцы і філалагічнай адукацыі.

Тэма 3.6 Я. Купала

Жыццёвы і творчы шлях народнага песняра, грамадзянская пазіцыя, эстэтыка-літаратурныя погляды і схільнасці, асноўныя прыкметы індывідуальнага паэтычнага стылю.

Лірыка. Жанравае, вобразнае, інтанацыйна-рытмічнае багацце твораў купалаўскай лірыкі, цесная сувязь іх з фальклорам і традыцыямі высокай, прамоўніцкай паэзіі. Асноўныя тэмы, матывы і вобразы Купалавай лірыкі.

Паэтычны эпас Купалы. Агульная характарыстыка. Тыпаж і жыццёвая філасофія персанажаў у паэмах Я. Купалы. Ідэйна-мастацкае і грамадскае значэнне паэтычнага эпасу Купалы для беларускай культуры. Аналіз паэм «Курган», «Магіла льва», «Бандароўна».

Драматургія Я.Купалы. Агульная характарыстыка драматургічнай спадчыны народнага песняра. Роля Я.Купалы ў станаўленні беларускага нацыянальнага тэатра. Аналіз п'ес «Паўлінка», «Раскіданае гняздо», «Тутэйшыя».

Тэма 3.7 Якуб Колас

Жыццёвы і творчы шлях песняра, грамадзянская пазіцыя, эстэтыка-літаратурныя погляды і схільнасці, асноўныя прыкметы індывідуальнага пісьменніцкага стылю.

Лірыка. Асноўныя тэмы, матывы і вобразы коласаўскай лірыкі.

Ліра-эпас Я.Коласа. Агляд і агульная характарыстыка ліра-эпічных здабыткаў пісьменніка. Аналіз паэм «Новая зямля» і «Сымон-музыка».

Проза Я.Коласа: агульны агляд у жанравым разрэзе. Колас -- адзін з пачынальнікаў новай беларускай прозы.

Апавяданні Я.Коласа, іх жанравая своеасаблівасць. Аналіз апавяданняў «Малады дубок», «Нёманаў дар». Я.Колас -- стваральнік арыгінальнага філасофскага жанру ў беларускай прозе -- казак жыцця. Аналіз апавяданняў «Хмарка» і «Крыніца» з цыклу «Казкі жыцця».

Аповесці Коласа (агульны агляд). Аналіз аповесцей з цыклу «На ростанях».

РАЗДЗЕЛ 4 Літаратура 1920-1930-х гг.

Тэма 4.1 Агульныя асаблівасці развіцця літаратуры ў 1920-1930-я гг.

Агульная характарыстыка літаратурнага працэсу ў 1920-1930-я гг.

Пісьменніцкія арганізацыі «Маладняк», «Узвышша», «Полымя», іх роля ў развіцці беларускай літаратуры 1920-х гг.

Паэзія 1920-1930-х гг., яе асноўныя тэмы, матывы, вобразы, жанравая сістэма. Вядучыя беларускія паэты гэтага часу. Развіццё лірыкі. Жанр паэмы ў паэзіі 1920-1930-х гг.

Проза: агульныя асаблівасці развіцця. Тэматычны дыяпазон. Стылёвая палітра прозы 1920-1930-х гг. Жанры апавядання, аповесці і рамана ў прозе гэтага часу. Вядучыя беларускія празаікі 1920-1930-х гг.

Драматургія 1920-1930-х гг. Характарыстыка жанравай сістэмы. Беларуская драматургія 1920-1930-х гг. і нацыянальны тэатр. Вядучыя беларускія драматургі перыяду 1920-1930-х гг.

Заходнебеларуская літаратура 1920-1930-х гг.: асаблівасці развіцця, жанравая сістэма, вядучыя прадстаўнікі.

Тэма 4.2 К. Крапіва

Біяграфія. Агульны агляд творчых здабыткаў пісьменніка.

Паэзія. Буйныя (паэма) і малыя (сатырычны верш і байка) жанры ў паэтычнай творчасці К.Крапівы. Выключная роля К.Крапівы ў развіцці беларускай байкі. Аналіз самых адметных твораў гэтага жанру ў паэтычнай спадчыне К. Крапівы.

Драматургія. Агульны агляд драматургічных здабыткаў пісьменніка. Аналіз п'ес «Хто смяецца апошнім» і «Брама неўміручасці».

К.Крапіва – крытык і тэарэтык літаратуры. Аналіз артыкулаў «Аб сатырычнай камедыі» і «Канфлікт -- аснова п'есы».

Тэма 4.3 У. Жылка

Этапы жыццёвага шляху. Агульны агляд творчасці, асноўныя адзнакі індывідуальнага паэтычнага стылю.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы.

Тэма 4.4 У. Дубоўка

Біяграфічныя звесткі. Агульны агляд творчасці, асноўныя прыкметы індывідуальнага пісьменніцкага стылю.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы.

РАЗДЗЕЛ 5 Беларуская літаратура часоў Вялікай Айчыннай вайны

Тэма 5.1 Агульныя асаблівасці развіцця літаратуры ў гады ВАВ

Умовы і асаблівасці развіцця літаратуры ў часы ВАВ. Жанравая сістэма літаратуры гэтага перыяду. Патрыятычная тэма і тэма барацьбы з ворагам як вядучыя ў літаратуры.

Асаблівасці развіцця паэзіі ў гады ВАВ, асноўныя яе аўтары.

Проза ў часы ВАВ, яе жанры і асноўныя прадстаўнікі.

Беларуская драматургія і тэатр у часы Вав.

Тэма 5.2 К. Чорны

Перыпетыі жыццёвага і творчага шляху. Агульны агляд творчасці. Псіхалагізм, аналітызм і філасафічнасць як асноўныя прыкметы і якасці пісьменніцкага почырку К.Чорнага.

Проза. Агульны агляд. Жанравая шматстайнасць пражайчнай спадчыны К.Чорнага. Проза К.Чорнага ў кантэксце праблематыкі еўрапейскай літаратуры. Аналіз рамана «Пошукі будучыні».

Драматургія К.Чорнага: агульны агляд.

РАЗДЗЕЛ 6 Беларуская літаратура сярэдзіны – другой паловы ХХ ст.

Тэма 6.1 Агульныя асаблівасці развіцця беларускай літаратуры ў сярэдзіне – другой палове ХХ ст

Асноўныя этапы развіцця літаратуры адзначанага перыяду, умовы для мастацкай творчасці на гэтых этапах. Выхад найбольш значных твораў і іх аўтараў на еўрапейскую і сусветную арэну. Феномен “вернутаі” літаратуры і яе ўплыў на літаратурны працэс на Беларусі ў канцы ХХ ст.

Проза. Выхад беларускай прозы на шырокія творчыя і геаграфічныя гарызонты. Ідэйна-тэматычная і жанрава-стылёвая шматстайнасць сучаснай беларускай прозы. Асноўныя тэмы прозы. Вядучыя беларускія пражайкі сярэдзіны – другой паловы ХХ ст., іх лепшыя творы.

Паэзія. Жанравая, стылёвая і інтанацыйна-рытмічная шматстайнасць беларускай паэзіі сярэдзіны – другой паловы ХХ ст. Вядучыя беларускія паэты сярэдзіны – другой паловы ХХ ст., іх лепшыя творы і паэтычныя зборнікі.

Драматургія. Жанравая сістэма. Праблемна-тэматычны дыяпазон. Беларуская драматургія і нацыянальны тэатр. Вядучыя беларускія драматургі сярэдзіны – другой паловы ХХ ст., іх лепшыя творы.

Тэма 6.2 М. Лынькоў

Біяграфія. Агульны агляд творчасці, асноўныя адзнакі індывідуальнага пісьменніцкага стылю.

Проза. Агульная характарыстыка. Лынькоў – майстра ў галіне малой эпічнай формы. Аналіз апавяданняў «Андрэй Лятун», «Над Бугам», «Астап», «Васількі».

Тэма 6.3 П. Броўка

Біяграфія, агульны агляд творчасці, асноўныя прыкметы індывідуальнага пісьменніцкага почырку.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы, аналіз лепшых вершаў у кожным з вылучаных блокаў.

Паэмы. Агульны агляд ліра-эпічных здабыткаў паэта. Паэма «Голас сэрца», яе аналіз.

Тэма 6.4 А. Куляшоў

Біяграфія, агляд творчасці, асаблівасці паэтычнага почырку.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы. Аналіз лепшых вершаў у кожным з вылучаных блокаў.

Ліра-эпас А. Куляшова: агульны агляд, аналіз паэмы “Сцяг брыгады”.

Тэма 6.5 М. Танк

Біяграфія, этапы творчага шляху, адметнага паэтычнага почырку.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы. Аналіз лепшых вершаў у кожнай з вылучаных тэм.

Ліра-эпас: агульны агляд, аналіз паэмы “Люцыян Таполя”.

Тэма 6.6 П. Панчанка

Біяграфія. Агульны агляд творчых здабыткаў, асноўныя прыкметы індывідуальнага паэтычнага стылю.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы; аналіз лепшых твораў у кожнай з вылучаных тэм.

Тэма 6.7 І. Мележ

Біяграфія пісьменніка. Агляд і агульная характарыстыка творчасці, асноўныя адзнакі індывідуальнага аўтарскага стылю.

Раманная трылогія І. Мележа «Палеская хроніка»: агульная характарыстыка ўсёй трылогіі, аналіз рамана «Людзі на балоце».

Тэма 6.8 А. Макаёнак

Біяграфія, агляд творчых набыткаў, асаблівасці пісьменніцкага почырку.

Драматургія: жанравыя і стылёвыя адметнасці; аналіз п’ес «Зацуканы апостал» і «Пагарэльцы».

Тэма 6.9 У. Караткевіч

Біяграфія. Агульны агляд пісьменніцкіх набыткаў У. Караткевіча, яго ўклад у распрацоўку гістарычнай і гісторыка-патрыятычнай тэматыкі.

Проза: аналіз у жанравым плане, разгляд рамана “Каласы пад сярпом тваім”.

Тэма 6.10 Я. Брыль

Біяграфія. Агульны агляд творчасці. Асноўныя прыкметы індывідуальнага мастакоўскага почырку.

Малая эпічная форма ў творчасці Я. Брыля, яе адметнасці. Аналіз апавяданняў «Галя» і «Memento mori».

Тэма 6.11 І. Шамякін

Біяграфія, агульны агляд творчых здабыткаў. І.Шамякін -- адзін з буйнейшых беларускіх празаікаў. Асноўныя прыкметы індывідуальнага пісьменніцкага стылю. І. Шамякін і Гомельшчына.

Аповесці І. Шамякіна: агульны агляд. Аповесць “Гандлярка і паэт” (разгляд). Пенталогія «Трывожнае шчасце» (агульная характарыстыка). Аналіз аповесці “Непаўторная вясна”.

Буйная эпічная форма ў творчасці І. Шамякіна. Разгляд рамана “Сэрца на далоні”.

Тэма 6.12 В. Быкаў

Біяграфія. Чалавечая, грамадзянская і мастакоўская пазіцыя. Агульны агляд пісьменніцкіх здабыткаў, асаблівасці аўтарскага творчага почырку. Быкаў і экзістэнцыялізм. Асноўны канфлікт у творах.

Аповесць як галоўны від і жанр у творчасці В. Быкава, яе адзнакі. Мастацка-эстэтычны аналіз аповесцей «Сотнікаў», «Абеліск» і «Знак бяды».

Тэма 6.13 І. Навуменка

Біяграфія пісьменніка і вучонага. Агульны агляд творчасці. Асаблівасці індывідуальнага почырку празаіка, наследаванне ім коласаўскіх традыцый.

Трылогія пра вайну -- раманы «Сасна пры дарозе», «Вецер у соснах», «Сорак трэці» (агульная характарыстыка). Мастацка-эстэтычны аналіз рамана “Сасна пры дарозе”.

Тэма 6.14 І. Чыгрынаў

Біяграфія. Агульны агляд творчай спадчыны пісьменніка.

Проза. Агульная характарыстыка празаічных здабыткаў І. Чыгрынава. Апавяданне як асноўны жанр ранняй творчасці пісьменніка. Мастацка-эстэтычны аналіз апавяданняў «Птушкі ляцяць на волю» і «Ішоў на вайну чалавек»

Драматургія: агульны агляд, мастацка-эстэтычны аналіз п’есы “Хто вінаваты”.

Тэма 6.15 Р. Барадулін

Біяграфія. Агульны агляд і характарыстыка творчасці. Асноўныя прыкметы індывідуальнага паэтычнага стылю.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы; аналіз лепшых вершаў у кожным з выдзеленых блокаў.

Тэма 6.16 Н. Гілевіч

Біяграфія. Агульны агляд творчасці. Асноўныя прыкметы індывідуальнага мастакоўскага почырку.

Лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы; аналіз лепшых вершаў у кожным з выдзеленых блокаў.

Ліра-эпас: агульны агляд. Мастацка-эстэтычны аналіз рамана ў вершах “Родныя дзеці”.

Тэма 6.17 Гомельшчына літаратурная
Гісторыя літаратурных традыцый на Гомельшчыне.
Вядомыя беларускія паэты – ураджэнцы Гомельшчыны.
Сучасная беларуская проза і Гомельшчына.
Гомельшчына і беларуская драматургія.
ГДУ імя Ф. Скарыны – калыска многіх літаратурных талентаў.

РЕПОЗИТОРИЙ ГГУ ИМ.Ф.СКОРИНЫ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Прыкладны пералік практычных заняткаў

- 1 Кірыла Тураўскі.
- 2 Ефрасіння Полацкая.
- 3 «Аповесць мінулых гадоў». «Слова пра паход Ігараў».
- 4 Аратарская і паломніцка-падарожная проза.
- 5 Агульнадзяржаўнае летапісанне (Летапісы ВКЛ).
- 6 Францыск Скарына.
- 7 Мікола Гусоўскі.
- 8 Сымон Будны.
- 9 Васіль Цяпінскі.
- 10 Мялецій Смятрыцкі. Афанасій Філіповіч.
- 11 Андрэй Рымша. «Дзённік» Ф. Еўлашоўскага, допісы Ф. Кміты-Чарнабыльскага.
- 12 «Прамова Мялешкі». «Ліст да Абуховіча».
- 13 Сімяон Полацкі.
- 14 Беларуская інтэрмедыйная і батлейкавая драматургія.
- 15 “Энеіда навыварат”.
- 16 Паўлюк Баграм.
- 17 “Тарас на Парнасе”.
- 18 Ян Чачот. Ян Баршчэўскі.
- 19 Кастусь Каліноўскі.
- 20 В.Дунін-Марцінкевіч: біяграфія; вершаваныя аповесці і апавяданні.
- 21 В.Дунін-Марцінкевіч: “Сялянка”, “Пінская шляхта”.
- 22 Янка Лучына.
- 23 Адам Гурыновіч.
- 24 А. Ельскі, А. Абуховіч, М. Косіч і інш. пісьменнікі з плеяды адраджэнцаў апошняй трэці XIX ст.
- 25 Ф. Багушэвіч: біяграфія, прадмовы да зборнікаў.
- 26 Ф. Багушэвіч: паэзія.
- 27 Агульныя ўмовы і асаблівасці развіцця беларускай літаратуры ў пач. XX ст. Беларуская паэзія пач. XX ст.
- 28 Беларуская проза і драматургія пач. XX ст.
- 29 Цётка: біяграфія, проза.
- 30 Цётка: лірыка.
- 31 М.Багдановіч: біяграфія; агляд і агульная характарыстыка творчасці, паэтычнае наватарства.
- 32 М.Багдановіч: лірыка: асноўныя тэмы, матывы, вобразы.
- 33 М. Багдановіч — перакладчык, празаік, крытык і гісторык літаратуры, публіцыст.
- 34 А. Гарун: біяграфія, лірыка.
- 35 А. Гарун: проза і драматургія.

- 36 М. Гарэцкі: біяграфія, проза.
- 37 М. Гарэцкі – драматург, літаратурны крытык і вучоны.
- 38 Я. Купала: жыццёвы шлях, агляд творчасці.
- 39 Я. Купала: лірыка (1-я заняткі).
- 40 Я. Купала: лірыка (2-я заняткі).
- 41 Я. Купала: фальклорна-рамантычныя паэмы.
- 42 Я. Купала: драматычныя паэмы.
- 43 Я. Купала: драматургія.
- 44 Я. Колас: жыццёвы шлях, агляд творчасці.
- 45 Я. Колас: лірыка (1-я заняткі).
- 46 Я. Колас: лірыка (2-я заняткі).
- 47 Я. Колас: “Новая зямля”.
- 48 Я. Колас: “Сымон-музыка”
- 49 Я. Колас: апавяданні.
- 50 Я. Колас: “На ростанях”.
- 51 Агульная характарыстыка літаратурнага працэсу ў 1920-1930-я гг.
- 52 Письменніцкія арганізацыі і іх роля ў развіцці беларускай літаратуры 1920-х гг.
- 53 Паэзія 1920-1930-х гг.
- 54 Проза 1920-1930-х гг.
- 55 Драматургія 1920-1930-х гг.
- 56 Заходнебеларуская літаратура 1920-1930-х гг.
- 57 К. Крапіва: жыццёвы шлях; агляд творчасці.
- 58 К. Крапіва: байкі і сатырычныя вершы.
- 59 К. Крапіва: драматургія.
- 60 К. Крапіва – крытык і тэарэтык літаратуры.
- 61 У. Жылка.
- 62 У. Дубоўка.
- 63 Агульная характарыстыка ўмоў і асаблівасцей развіцця беларускай літаратуры ў часы В.А. Паэзія ваеннага часу.
- 64 Проза часоў В.А. Беларуская драматургія і тэатр у часы В.А.
- 65 К. Чорны: жыццёвы шлях, агляд творчасці, драматургія.
- 66 К. Чорны – празаік.
- 67 М. Лынькоў.
- 68 П. Броўка.
- 69 А. Куляшоў: біяграфія, лірыка.
- 70 А. Куляшоў: паэмы.
- 71 М. Танк: біяграфія, лірыка.
- 72 М. Танк: паэмы.
- 73 П. Панчанка.
- 74 І. Мележ: жыццёвы і творчы шлях, агляд творчасці.
- 75 І. Мележ: “Палеская хроніка”.
- 76 А. Макаёнак: біяграфія, агляд драматургіі.
- 77 А. Макаёнак: «Зацуканы апостал».

- 78 А. Макаёнак: “Пагарэлыцы”.
- 79 У. Караткевіч: біяграфія; лірыка.
- 80 У. Караткевіч: драматургія.
- 81 У. Караткевіч: “Каласы пад сярпом тваім”.
- 82 Я. Брыль: біяграфія, агляд творчасці, мініяцюры.
- 83 Я. Брыль: апавяданні.
- 84 І. Шамякін: біяграфія, агляд творчасці.
- 85 І. Шамякін: “Гандлярка і паэт”.
- 86 І. Шамякін: “Непаўторная вясна”.
- 87 І. Шамякін: “Сэрца на далоні”.
- 88 В. Быкаў: жыццёвы шлях, агляд творчасці.
- 89 В. Быкаў: “Сотнікаў”.
- 90 В. Быкаў: “Абеліск”.
- 91 В. Быкаў: “Знак бяды”.
- 92 І. Навуменка: “Сасна пры дарозе”.
- 93 І. Чыгрынаў: біяграфія, драматургія.
- 94 І. Чыгрынаў: проза.
- 95 Р. Барадулін: біяграфія, лірыка.
- 96 Н. Гілевіч: біяграфія, лірыка.
- 97 Н. Гілевіч: “Родныя дзеці”.
- 98 Гісторыя літаратурных традыцый на Гомельшчыне.
- 99 Вядомыя беларускія паэты – ураджэнцы Гомельшчыны.
- 100 Беларуская проза і Гомельшчына.
- 101 Гомельшчына і беларуская драматургія.
- 102 Маладыя таленты ў ГДУ імя Ф. Скарыны.

Рэкамендуемыя формы кантролю

- 1 Пісьмовыя кантрольныя работы.

Рэкамендуемая літаратура

Асноўная

- 1 Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. / Тэкст. Т.1-3. Мн., 1993.
- 2 Беларускія пісьменнікі: біябібліяграфічны даведнік: У 6 т. / Нац. акад. навук Беларусі. Т. 1-6.– Мн., 1992-1995.
- 3 Гісторыя беларускай літаратуры ХХ стагоддзя: У 4 т. / Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т літ. імя Я. Купалы. Т. 1-4.– Мн., 1999-2003.
- 4 Гісторыя беларускай літаратуры XI–XIX стагоддзяў: У 2 т. / Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т літ. імя Я. Купалы. Т. 1-2.– Мн., 2006-2007.

Дадатковая

- 5 Беларуская літаратура XIX ст.: Хрэстаматыя / Тэкст. 2-е выд.— Мн., 1988.
- 6 Бугаёў, Дз. Васіль Быкаў: Нарыс жыцця і творчасці / Дз. Бугаёў.— Мн., 1987.
- 7 Бугаёў, Дз. Максім Гарэцкі. 2-е выд / Дз. Бугаёў.— Мн., 2003.
- 8 Бугаёў, Дз. Уладзімір Дубоўка / Дз. Бугаёў.— Мн., 1965.
- 9 Бярозкін, Р. Аркадзь Куляшоў: Нарыс жыцця і творчасці / Р. Бярозкін.— Мн., 1978.
- 10 Бярозкін, Р. Пімен Панчанка / Р. Бярозкін.— Мн., 1968.
- 11 Васючэнка, П.В. Сучасная беларуская драматургія / П. Васючэнка.— Мн., 2000.
- 12 Верабей, А. Абуджаная памяць: Нарыс жыцця і творчасці У. Караткевіча / А. Верабей.— Мн., 1997.
- 13 Гарэлік, Л. Зямля бацькоў дала мне права: Станаўленне творчай індывідуальнасці Рыгора Барадуліна / Л. Гарэлік.— Мн., 1983.
- 14 Генаш, В.С., Смыкоўская, В.І. Гомельшчына літаратурная / В.С. Генаш, В.І. Смыкоўская.— Гомель, 1991.
- 15 Гніламёдаў, У.В. Иван Мележ: Нарыс жыцця і творчасці / У.В. Гніламёдаў.— Мн., 1984.
- 16 Гніламёдаў, У.В. Янка Купала: новы погляд / У.В. Гніламёдаў.— Мн., 1995.
- 17 Грамадчанка, Т. Жывая памяць народа: Нарыс творчасці І.Чыгрынава / Т. Грамадчанка.— Мн., 1984.
- 18 Грынчык, М. Аркадзь Куляшоў / М. Грынчык.— Мн., 1964.
- 19 Каваленка, В.А. Иван Шамякін: Нарыс жыцця і творчасці / В.А. Каваленка.— Мн., 1980.
- 20 Калеснік, У. Максім Танк: Нарыс жыцця і творчасці / У. Калеснік.— Мн., 1981.
- 21 Калеснік, У. Янка Брыль: Нарыс жыцця і творчасці / У. Калеснік.— Мн., 1990.
- 22 Куляшоў, Ф.І. Міхась Лынькоў / Ф.І. Куляшоў.— Мн., 1979.
- 23 Лойка, А.А. Гісторыя беларускай літаратуры. Дакастрычніцкі перыяд. 2-е выд / А.А. Лойка. Ч. 1--2. Мн., 1989.
- 24 Навуменка, І.Я. Змітрок Бядуля / І.Я. Навуменка.— Мн., 1995.
- 25 Навуменка, І.Я. Максім Багдановіч / І.Я. Навуменка.— Мн., 1997.
- 26 Сабалеўскі, А. Кандрат Крапіва: Нарыс жыцця і творчасці / А.В. Сабалеўскі.— Мн., 1989.
- 27 Сіненка, Г. Иван Навуменка / Г. Сіненка.— Мн., 1981.
- 28 Сіненка, Г. Ніл Гілевіч: Нарыс творчасці / Г. Сіненка.— Мн., 1981.
- 29 Універсітэт паэтычны. Пад рэд. І.Ф. Штэйнера / Тэкст.— Гомель, 2005.
- 30 Усікаў, Я. Андрэй Макаёнак / Я. Усікаў.— Мн., 1984.